

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Provincia Neapolitana.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68715](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68715)

43

P R O V I N C I A
N E A P O L I T A N A .

VCTA Collegijs duobus; Salernitano, & Consentino, numerat iam Domicilia decem; in his militarunt socij; vt secundum annum complectar; trecenti amplius & quinquaginta. Neapoli, in Domo Professorum sexaginta nouem: in Collegio circiter centum: in Domo Probationis ad quinquaginta: Nolæ sæpe triginta: in Catacensi Collegio viginti: vno plus in Aletino: in Bariensi quattuordecim: vndecim in Cirinolano: in Salernitano duodeviginti: sedecim in Consentino. Explerunt stipendia priore anno octo, posteriore sex: dederunt nomina, vt simul coniugam annum vtrumque; quadraginta septem:

D O M V S P R O F E S S A .

MILLENAE quingenæ confessiones auditæ diebus festis: totius vitæ septuaginta septem: in his; hæretici vnus; cum Ecclesia reconciliati. adolescentulæ duæ a profundo gurgite mercenariæ libidinis, in mulierum

rum portum pœnitentium se recepere. muliercula, quam paupertas cum matre liberisque ex patria exegerat, multarum vt esset illecebra & pernicies animarum, ad meliorem mentem reducta, magna admiratione & lætitia ciuitatis. lætum etiam fuit, perinde & admirabile, Ethnicos duos ab idolorum cultu ad veram fidem conuersos. Iuuenis, qui ita insaniebat amica, vt ad eam noctu ventitaret quindecim milliarium itinere, nec sine periculo, ab errore mentis, & viæ, liberatus. Maritus, qui præconio paupertatis, vxoris pudicitiam venalem habebat, honestatem edoctus. Frater, qui vxorem fratris in eius absentia sibi commendatam plus iusto dilexerat, cum offenso, & vltionem parante, redijt in gratiam, nostris deprecantibus. Violentæ etiam aliorum mortes nostrorum opera repressæ: viri, quem vxor veneno, fratris quem frater ferro tollere constituerat. Ad nobiliorum Sodalitatem sub patrocinio Virginis accessere principes viri duodecim: eorum tyrocinium præcipue ponitur in subleuandis collecta stipe familijs claro genere ad inopiam dilapsis: quo genere officij defensa virginitas duarum, quas egens opum & consilij pater mercatoribus addixerat. Oratoria duo a ducentis frequentantur: magna omnium pietas. Ceterum, in vno apparuit præsens auxilium Deiparæ Virginis, cui se quotidie certa prece com-

ce commendabat: eum enim cum aliquando egressum domo circumuenissent hostes insidijs, & dispolu scloporum, omnis illorum impetus intra cutem stetit, parte solum vestitus ambusta. Interim, missi e nostris aliquot, non tantum ad custodias publicas, ad nosocomia, ad naualia, ex consuetudine, sed in propinquos etiam pagos, tanta cum virorum mulierumque ad concionem, confessionem, explanationem Christianæ doctrinæ, confluentium voluptate, ac fructu, vt eorum discessum iniquissime ferrent. bonum videlicet, quod ad paucos dies apud se habuissent, carendo magis, quam fruendo intellecturi. Nec minor fuit fructus posterioris anni ex adolescentulis duabus, quas forma & inopia non semper fidæ comites pudicitia in hanc urbem compulerant, viris relictis: per nostros altera constituta in tuto est: restituta altera marito. captus quidam a Turcis, postque annos plures postliminio reuersus, cum auctam domum alienis liberis repperisset, quominus vxoris adulterium cæde vlcisceretur, est a nostris prohibitus. Alterius truculentioris vxor, optione data veneni, aut ferri, cum illud obduxisset, implorata Dei matris patrociniū sensit, sine vlla offensa. Multorum vir homicidiorum, cum ad alia grassaretur, quæ fuit Dei prouidentia, opportuno nostrorum occursum consilioque repressus. Alij, qui proximorum, nonnulli,

nulli, qui suam necem nefarie moliebantur, ad
 meliorem mentem reducti. Familiæ nobiles
 pacificatæ, euulsis irarum fibris, feminibus
 odiorum. Abeamus a tristibus. Mulier claris
 natalibus, desperatæ valetudinis, vir vnus
 peræque nobilis, afflictæ, remedium accepe-
 re a sacrosancto viatico, suasu nostri sacerdo-
 tis. Nec minus, & virgo, diuinæ Eucharistiæ
 cum primis cupida exorauit sacerdotem, po-
 stridie caeleste epulum permetteret afferi: fore
 enim repente, vt conualesceret: non frustra-
 tus euentus: surrexit e lecto gratantibus do-
 mesticis, medicis admirantibus. elapsis dein-
 de mensibus aliquot, decumbens iterum, fla-
 granque desiderio panis angelorum, obsecra-
 uit eorum reginam, liceret hanc ob causam se
 conferre ad templum, prece efficaci. Hoc mi-
 rum magis. Matrona nostri ordinis studiosa,
 cum longe ægrotaret ab vrbe, & consumptis
 viribus non longius a morte, cupiebat extre-
 mum spiritum effundere in aspectu nostro-
 rum. tum conuersa ad imaginem Dei genitri-
 cis, ei consimilem quæ colitur nostro in tem-
 plo, o Iesuitarum, inquit, Virgo, impetra mi-
 hi a filio tantulum vitæ, vt te reuisam: mo-
 riar libens. correpta dein somno: & videre
 visa expetitam effigiem, quam in mente habe-
 bat: quare cum admirabilem cepisset volu-
 ptatem animi, corporis quoque valetudinem
 recepit. Primoribus vrbis, qui in Sodalitio
 Virgi-

Virginis nascentis, de quo supra attigimus aliquid, difficultas temporum seges fuit piorum operum, adeunt nosocomia, opeque atque opera sunt præsto laborantibus: nec desunt, qui certas egenorum familias delegere sibi proprio are subleuandas. extra urbem vnus implicitus morbo, qui ei fuit supremus, octauo ante obitum die Virginem vidit sanctissimam ea effigie, qua cernitur in sodalium sacello, audiuitque præcipientem generalem peccatorum confessionem, iam instante morte: non vanum fuisse visum obtemperantis exitus ostendit. Dux Hipponis in Bruttijs (Montem Leonem appellant) iuuenis, vt claritudine generis, sic virtutum præstantia excellens, præfectus erat cœtui, cum aduersa valetudine correptus est, ac deploratus a medicis: sed eum placuit diuinæ bonitati retinere in vita, vt esset exemplo omnibus, vtilitati multorum: secuta est gratulatio ciuitatis, qualis ab insperato solet: damnata voti Congregatio, & Dei matri nascenti propter rediuium Hectoram (hoc est illi nomen) grates actæ. Instituta in templo schola doctrinæ Christianæ, diebus festis, ante preces vespertinas ad populum erudiendum. Ab Quadragesima deinde ad Pentecosten, bis hebdomada, anno reliquo, singulis diebus Sabbati, traditus modus sacrarum commentationum, certis propositis locis: post modum litanix recitatæ permagno fructu. Diebus

bus quadraginta sollempnis ieiunij tres missi, tres ad vrbes celeberrimas, sic eas inflammarent facibus diuini verbi, vt harum vna, ne residueat ardor, exoptet Collegium; & missis etiam Romam litteris, oblato templo, area commodoque vestigali annuo, deposcat. Ceterum vexante plebem annona, quotidie domi nostræ, tributa eleemosyna fere ducentis laborantibus fame. et adiuuit Deus rem domesticam: ad vsuram annuam, & ad particulam sortis dissoluendam, pecunia collata, legata a tribus testamento aureorum duo milia quadringenta. Conchenfis Princeps dedit mille, cognita parentis voluntate, qui totidem nobis reliquerat, præpropere morte, sine vlla stipulatione. aucta supellex sacra ornatu reliquiarum beati Cornelij Papæ, & pari candelabrorum esolido argento magni pretij. Mortui sacerdotes duo, qui aliunde huc venerant, Vincentius Rumena, & Felix Vecceus, magna vir patientiæ, & tranquillitatis animi, in corpore quamuis fluctuante. ex adiutoribus denique domesticis vnus, multorum annorum religionis, & vitæ: qui cum diu & periculose agrotans concupisset decedere ipso die assumptæ Virginis in calum, hoc saltem assecutus est, vt intra octauas ipsius ferias moreretur. si hominis virtutem spectes, dignum dixeris, cuius ceteri qui sunt eruntue in eodem gradu, perinde ament mortem, quam vitam imitentur.

COL-

COLLEGIUM NEAPOLITANVM.

EORVM, quæ de hoc Collegio mitti possunt, magna pars vtrique Congregationi, de quibus alias scriptum, debetur. ex vna octodecim transiere ad nostros, nouem ad alias familias religiosorum: ex altera, acceptis quattuor, vigintis sex in varia cœnobia ingressi: in his, vnus Capuccinos adamauit, quibus cum domicilium extruxisset suo sumptu, ipse etiam additus, decem aureorum millibus fratri relictis, reguli cuiusdam auertere eum conantis a proposito, elusit blanditias, & verba contempsit, non abrupta contumacia, sed causa meliore. Tunc ad sodales scripsit gratias agens beatissimæ Dei matri: illi enim se, & nouæ institutionem vitam, & in ea constantiam referre acceptam. vtriusque porro sodales, vt in perferendis laboribus Christi causa, & aliorum salutis, sic etiam in perpetiendis iniurijs, inuicti. cum exigeret vnus a propinquo ducentos aureos sibi debitos, irrisum primo, dein contumelias, ad postremum verbera, æquo animo tulit. Alter percussus alapa, etsi percussoris nomen detulerat, vt eum reduceret ab amentia, nostrorum admonitu, remittens offensam destitit ab incepto: et ostendit Virgo esse sibi curæ eorum religionem: id adeo patebit

D his

his paucis exemplis. Nocte vnus Sabbati inter dormiendum pugione petitus ab inimico est, sed aberrante manu, an suspensa, Deipara nutu, obliquum vulnus in viscera non descendit: hoc facilius ipse ad ignoscendum. Alter, cum inter nauigandum (Melitam contendeat) graui oppressus tempestate, vt increbrescentibus ventis, concidissent animi nauatarum, nec restaret aliud, nisi decimus fluctus mersurus nauem, in vltimo discrimine, vt maris stellam inelamauit, salutarem agnouit, tempestate sedata: eiusdem auxilio, Turcarum manus se persequentium effugit. non minus mirum illud, quod sequitur. vehebatur alius rheda, is, nescio quo casu, an succussantibus rotis, cum e latere decidisset, (factum non caperet fidem, nisi auctorem haberet Iesum, & Mariam, quos ille in periculo nominauit) post earum transitum incolumis surrexit. Ita, in suis defendendis terra marique, Virginis sospitatrix illustre praesidium fuit. Fuit etiam suus honor & fructus scholarum, ad quas ventitantium auctus numerus, sub feriis Autumnales, distributis publice praemijs, in magno confessu nobilium, sollemni apparatus. Dimissi interdum nostri circum fora & compita, viasque latiores, erudiendo excitandoque populo ad pietatem, vt nonnumquam, (vt in frequenti ciuitate) audirentur a quinque millibus: nec defuit fructus. mitto pro-

to procubuisse mortales in genua, cum peccatorum detestatione & lacrimis, misericordiam diuinam implorantes, & veneratos crucem ostensam. condonauit vnus iniuriam inimico, qui oculum pugione effoderat. graue aliud crimen, quod multis annis habebat tacitum, aperte & palam multis audientibus indicauit. extremum illud sit, Vesuuianum (villa est suburbana) ædificatum nobis piorum liberalitate, æquum esse existimantium, vt quos laborantes intelligerent ipsorum causa, ijs extruerent sedem amœnitati dicatam, vbi requiescerent a continuatione laborum. Christianæ doctrinæ Oratoria, quattuor numero, constant hominibus fere quadraginta, supra quingentos, idiotis illis quidem, & victum labore quærentibus, sed iuxta pijs, & probis. mutuam caritatem, & amore in viuos, & auxilio in ægros, & supremo officio in defunctos, quos suis exportant humeris, prosequente cœtu reliquo, ostendunt. mira cuiusdam religionis prouecta ætate: processerat ad annum septuagesimum secundum, duos postremos exegerat ex legibus Oratorij, atque hos tantum dictitabat se vixisse, amisisse reliquos nullo fructu. moriens mandauit suis, vt schedulas menstruas Sanctorum tutelarium adalligatas filo ad collum secum conderent in sepulcrum. testimonium pietatis. liberiores ludos nec exercent ipsi, nec, quantum possunt, patiuntur.

tur. Vnus ex ijs, cum suis in ædibus offendisset mercatores duos pecuniosos, ludentes alea, etiamsi perutilis erat ei familiaritas vtriusque, magno tamen animo conscidit lusorias pagellas, præ Dei gloria, quantavis utilitate neglecta. Hoc admirabile, quod vnus retulit sibi accidisse: occultabat iamdiu, in magna existimatione pietatis, admissum scelus, seu patefacere differebat: nec licebat rem facere, quodlibet lucrum domestica impensa deuorante. die quodam operanti intentius interuenit homo ignotus, habitu peregrino: ab inuisenda Lauretana Virgine, cuius & imaginem insuerat in vestem, videbatur regressus. tum arrepto instrumento artificij dat ansam mutui colloquij: eo procedente. Iamdiu, inquit, animi angeris, & tectum quoddam facinus, quod premis, accendit intus dolorem tuum. Quin promissum illud confessione, vt omnia tibi optata contingant? quod si facere omitteris, ne tibi, tuisque rebus haud paulo deterius erit, quam prunis istis (aderant vt mos est opificibus in foculo prunæ) ardentibus concepto igne. Tum artifex pudore suffusus, negare tale quicquam sibi esse. Noli culpam augere, inquit alter, apud scientem. Hæc me ad te misit: simulque imaginem Lauretanæ Virginis ostendit. nec moratus plura, discedit, & relinquit hominem attonitum, omniconstantione differendi consilij exempta. Hæc fere

fere de externis: sequuntur domestica. Missi
 e nostris in Indias octo: reliqui desiderium
 vix ferre queunt. Adolefcens vnus incredibili
 firmitate animi diuturna tabe consumptus.
 Iam quid dicam de Patre Ioanne Baptista Pi-
 scatore, qui Rector huius Collegij decessit?
 Et plurima quidem possemus, sed modus ad-
 hibendus est. Romæ diu cognitus, & carus:
 præfuit enim moderationi Nouitiorum, quam
 & Neapoli suscepit: ab hac translatus ad regi-
 men Collegij: sed plusquam humanæ virtutes
 deberi cælo diutius non potuere. talis fuit
 perpetua æquabilitas hominis in omni vita, &
 frons semper eadem: vultus vero cum seren-
 nus ipse per se, tum etiam serenans aspicien-
 tium animi nubes. moderatio animi prorsus
 inuicta. contemnere honores, exuere cupidi-
 tatem, se denique ac corpus suum uilia habe-
 re: in regendis socijs, comitas non sine seue-
 ritate: neque grauitas sine facilitate erat: vt
 difficile esset existimare, vtrum eum nostri ma-
 gis amarent, an vererentur: tanta vero in sin-
 gulos cura ac diligentia, vt eundem omnes
 tam supra se esse scirent, quam pro se esse: ne-
 que arbitraretur quisquam se non vnice dili-
 gi, aut suspicaretur præferri sibi alium in amo-
 re. atque hæc omnia, sine vlllo artificio. in ex-
 ternos pauperes, præcipue verecundos, adeo
 liberalis, vt detraxerit sibi interdum de inte-
 riore vestitu, ad illos contegendos. Iam de

studio excutiendæ conscientiæ, intentæque
 precationis (vt affirmant viri magni visum
 duarum altitudine ulnarum subuectum e
 terra) sicut de confidente flamma ignis ad
 eius aspectum, quam multorum opera extin-
 guere non potuerat, deque alijs quibusdam,
 quæ speciem habuere miraculi, quoniam non
 vitam eius teximus, præteribo, de obitu ali-
 quid collocabo. Grauis morbus hominem ce-
 pit, quem & medicamina grauiorem facie-
 bant: alterum scilicet malum crescebat ex al-
 tero. Ipse eo statu corporis, vt indicaret ani-
 mi quietem, & non dolere, aut non sentire ui-
 deretur. Quærentibus, an afficeretur dolore
 vlllo. Nec mediocri respondit, Cur igitur illum,
 ne gemitu quidem, testaris? Quia quoad fie-
 ri potest, suppressendus est: & nihil proficitur.
 Sacro instructus viatico, cum conuenissent
 domestici omnes suprema exposcentes man-
 data, in hunc ferme modum exorsus est. E
 mortali carcere ad æternum migrare re-
 gnum, in religiosis pectoribus est summa vo-
 torum. Sed non cuius statim contingit.
 Quem enim illum tanta confidentia esse, vt
 absolutionem spe innocentia præsumat, apud
 iudicem non factorum modo dictorumque
 omnium, sed minimæ etiam litterulæ, ex ore
 temere prolapsæ rationem exquisitissimam
 deposcentem? Quam vellem ego me, non in-
 cogitantem huius temporis, ad exactam nor-
 mam

NEAPOLITANA: 55

nam ex præscripto Societatis, vitam direxisset? Quo ardentius nunc vestram pietatem requiro. Necui imponat aliqua fortasse existimatio, seu species externa. Nam & comminutam calcem farinam dixeris, si oculis credas. Deum autem nihil fallit. Sed timorem tamen rectissimi iudicis solatur spes amantissimi parentis. ad eius me pedes abijciam supplex: propriam ipsius singularem misericordiam cum lacrimis implorabo: & ego quoque inter exempla diuinæ clementiæ numerabor. Coniungite vos quæso vestras preces: ut gratiam faciat nocenti, quandoquidem pœnitet delicti. Quanto tegebat pater optimus sanctimoniam, modestia illustrior emergebat: dum se tandem relictis in terra non leuibus vestigijs, in cælesti luce collocavit.

DOMVS PROBATIONIS.

AESTIMANDI potius Tyrones virtute, quam numero censendi. vix enim fuisse viginti quinque: sed feruor singulorum tantus, ut æquarint facta multitudinis. vnus eorum ita tenuit propositum per tres ipsos annos, quibus fuit domi, ut a sede potius paterna, quam ab illo se exturbari sit passus: quod etsi primo dolori parenti, postea tamen admirationi fuit: idque declarauit, cum ad eum ægrotum filius accessisset: perhumaniter vi-

D 4 delictet

56 PROVINCIA

delicet accepit, & exprorecta fronte: addidit deinde, superuacuum esse inspicere constantiam filij nouis experimentis, quam ipse per totum triennium, huic vni curæ intentus assidua probatione perspexisset. Ceterum, hæc domus omnino constabilita. nam Societatis parens, illustrissima Dux Matalunensium, Roberta Carafa, quasi cumulum adderet innumerabilibus in Societatem beneficijs, sex aureorum millia post suam mortē assignauit, quo plures accipi possint: quod consilium feminae sapientissimæ, ne frustra sit, mens expetendæ Societatis permultis iuuenibus, a Deo immissa. Hæc anno priore, posteriore enim auctus Tyronum numerus, & deriuata ad nostros vsus aqua ex publico ductu, subterraneo meatu, ipsius Proregis impensa.

COLLEGIVM NOLANVM.

OMNES commoda vsi valetudine, præter vnum, qui recens a probatione huc missus, decubuit, occubuitque: nobilis quidem domo, sed nobilior pietate adolescens, quam cum toto biennio, tum maxime extremis diebus, & sermonibus, in morbi longinguitate ostendit. Ex hoc Collegio, vbi e nostris aliquot ad Rhetoricam instituuntur, missi Neapolim ad Domum Professam, qui recitandis suis scriptionibus darent specimen profectus: nec fuit paruum argumentum placuisse

euisse patribus, virtute eloquentiæ ac sa-
 pientiæ notis. E templo utilitas, & ad eius
 instructum cultumque propensa multorum
 beneuolentia, quæ solet: hæc fortasse ma-
 ior, propter conuestitos parietes peri-
 stromatis, ornatum vuum e sacellis tabu-
 la magni operis, aliaque instrumenta, quæ
 enumerare longum esset. Piorum Soda-
 litas coniunxit se cum ea quæ est Neapoli in
 Domo Professa: sic, vt cum hi illuc proficif-
 cuntur, aut illi huc commeant, in eodem nu-
 mero habeantur. et omnino similis erat illi,
 nisi amplior foret Neapolitana. ceterum, vt
 omnia eius munia exequeretur, vltimis die-
 bus Bacchanaliorum lasciuam multorum li-
 centiam obita in templo nostro ad quadragin-
 ta horas comprecatione cohibuit: feria quin-
 ta in cœna Domini duodecim mendiculorum
 pedes lauit: quos opiparo exceptos epulo a
 Sodalitij præfecto, donatosque argento, ipso
 præsertim administrante, frequens multitu-
 do suspexit. Natum præterea & Oratorium
 ex opificibus rusticisque, quo conueniunt a
 prandio diebus festis, ediscendæ doctrinæ
 Christianæ: paruum hoc quidem, vt alia om-
 nia, in ipsis incunabulis: sed spes est, Deo ad-
 iuuante, vt ipsum quoque opportunis nutri-
 mentis progressionem temporis adolescat. Po-
 steriore anno, vir quidam non obscuro gene-
 re iactatus morbo, cum deuouisset se nostræ

Societæ

Societati, sanatus est non sine admiratione multorum. Restituta clericorum Sodalitas aliquot ante annis sic intermissa, ut pro dissoluta esset: additumque, ut singulis hebdomadis sermonum vicissitudine disputationes serant de rebus pertinentibus ad officia vitæ. re ipsa cognitum est, hanc quoque singulorum utilitatem non paruum esse vinculum communis societatis.

COLLEGIVM CATACENSE.

AD VITAM multi, suspendiarius vnus ad mortem Christiano homine dignam confessione, & nostrorum oratione firmati. singulis diebus festis treceni, quingeni, celebrioribus bis milleni, cælesti pane se reficiunt. Quadruplex uirorū cœtus qui pietatem exercent: optimatum præsertim, amplior factus. annua supplicatio quadragenarum horarum, quam alijs annis illustrior. eorum, qui nobis dant operam, industria publicis declamationibus (gaudent enim luce præclara adolescentium ingenia) persæpe excitata. Sed hæc leuia memoratu: grauiora illa. Vir non ignobilis, accepta iniuria ab homine infimæ sortis, ad ultionem excanduit, solatium doloris: ei cum immineret toto animo, mitigatus est a Deo meliore mente iniectus: igitur adit ad nostros, rem totam aperit, per eos placatur inimico, ut honestiorem clementiæ

tia

tix laudem, quam uindictæ arbitraretur. Er-
 go repressum hoc malum de nostrorum consi-
 lio: alterum item non minus, eadem ratio-
 ne. Adolescens effusus in amorem uirginis,
 pudicitiam eius expugnauit, data fide futuri
 matrimonij, clam id erat omnibus, sed cum
 tumesceret uterus editurus eadem multo-
 rum, et proderet flagitium curiosius inspicien-
 ti, furtum matri filia aperit: id erat eitismo-
 di, ut etsi consilium requireret, recusaret cun-
 ctationem: itur ad unum e nostris sacerdo-
 tem, qui, Deo auctore, rem ita prudenter e-
 git, ut omne periculum discuteretur celebra-
 tione nuptiarum: et utraque coniungeretur
 familia insolubili uinculo affinitatis: Inse-
 quentis anni hæc capita accepi. Vnus ex ijs,
 qui Sodalitia in Collegio frequentant, depre-
 hensum impurum hominem, qui, nocte con-
 scia, hortante libidine, in eius domum irre-
 pserat, cum posset occidere, liberum dimit-
 tit, hac pœna irrogata, vt postridie apud no-
 stros totius vitæ peccata confessione abole-
 ret, ac nouam vitæ rationem iniret. Vtrum-
 que factum. Christianæ vltionis genus, serua-
 re animam eius, cuius corpus possis perdere.
 Alter impudicæ mulieris petulantiam fregit.
 ex adolescentibus non pauci varios religioso-
 rum ordines: duo, nostrum ingressi, fuimus
 etiam, vt prædiximus, auxilio morientibus,
 æque, vt vnum ponam alterumque de mul-
 tis,

tis, Bellicastrensi Episcopo, qui & funebri
 oratione laudatus est ab uno e nostris rogatu
 propinquorum. Adolescenti deinde, qui cum
 in valetudine prospera minus bene erga nos
 esset animatus, in aduersa, vt se patefecit sa-
 cerdoti, quem accersijt, clare, vt exaudiretur
 ab omnibus, exclamauit, Visus sum videre ho-
 die ad me angelum Dei e cælo delapsum. Ita-
 que libenter migrabo. nec multo post, placi-
 do veluti somno, est morte consopitus. foris
 etiam non nihil actum. Tabernis (hoc oppi-
 di nomen est) habendis. Quadragesima con-
 cionibus, explicandis capitibus fidei, & con-
 scientiæ casibus, audiendis hominibus omni-
 um annorum malefacta aperientibus, accen-
 dendis mentibus ad celebrationem sacrorum
 mysteriorum, is extitit fructus, qui etiam me
 tacente intelligi potest. Sodalitia duo insti-
 tuta: virorum nobilium, ij iam octoginta: et
 adolescentium deditorum studio litterarum:
 hi fere sexaginta numerantur. reconciliati dis-
 fidentes: ex ijs vnus non iniuriam solum re-
 misit, cum esset læsus, sed compensationem e-
 tiam damni, quæ offerebatur. Post confes-
 sionem alter, cum prospectaret e fenestra illum,
 a quo fuerat offensus, contenta uoce homi-
 nem appellans, Cupio, inquit, inter nos esse
 pacem: eam pacem quam esse decet inter ho-
 mines Christianos. restituta magna uis argen-
 ti, & paupertas multorum subleuata. hæc pro-
 pter,

pter, & talia, Tabernenses Collegium cogitant. obita etiam vicina mapalia, uillæque frequentes, vno e dynastis nostrorum conatus ope ac litteris adiuuante. In vno præterea pago laboratum toto ieiunio verno: vbi præter alia præclare constituta, resectum templum, quod uetustate atque incuria detectum prolabebatur. nimirum ex sumptu externo de interiore fructu conijcere licet.

COLLEGIUM ALETINUM.

MOREM suum obtinent Congregationes, de quibus alias scripsi. ex ijs vnus in nostrum, aliquot alij in alios religiosorum ordines adlecti. Ex ea, quæ est sacerdotum, in quam nuper cooptatus Vicarius Apostolicus, obiere duo: narratur vnus habuisse domi expositam tabellam, memoriæ causa, quæ de scripto renocaret in mentem quothebdomadis statum diem obeundæ Congregationis. agellum alter reliquit Societati: paruulum illum quidem, sed grande amoris argumentum. ex ea, quæ est nobilium, duo similiter exempla, in alio genere ponentur. Pernoctauit quidam sub dio, quod in cauponula, ad quam ex itinere diuerterat, sollicitante muliercula tuto esse non posset. Igitur hoc vnum. maius quod sequitur. In iudicem regium (is est vnus e sodalibus) quidam impotens iræ, atque

atque intemperans, ita commotus est animo, ut non abstinens maledictis, etiam colaphum impegerit. hanc ille iniuriam tam insignem Christiane habuit, nec voluit ulcisci, cum posset. Sed is deinde, qui intulerat (quieverat nempe animus, & in locum iræ successerat & stimatio) cum accusaret stultitiam suam, magnaque oblata, si opus foret, pecunia postularet sibi ignosci: Ego vero, respondit sodalis, an condonanda sit iniuria, non quantalibet pecuniam, sed Christi Domini voluntatem in consilium adduxero. post paulo veniam dedit, eamque consignatam litteris, non satis admirante civitate, misit ad publicos magistratus. At corpus opificum, suavisu nostrorum, cœtum mendicorum instituit, Collegio non procul, qui singulis diebus festis, ubi in templo nostro communicarunt, stipe donantur: ita animorum prospicitur, & corporum necessitati. Traditur & a nostris doctrina Christiana permagno puerorum concursu, qui tota fere ex vrbe conueniunt, deducuntibus magistris: atque id quidem in nostro templo: nam in aliis, mulieres, rustici, ceteraque vitum aut manu, aut aliena ope, quaritantium turba, edocentur: ut omnes propemodum vrbis viæ noctu diuque Christianis cantionibus personent, hæc inter Xenodochia adita, adiutaque audiendis confessionibus: et carcer non neglectus: hic constitutum Sodalitium

um

um hominum ad quinquaginta : eorum hoc negotium, vt omnibus diebus, matutinis, vespertinisque precationibus vacent: sacra mysteria frequentent: a diuini interim violatione numinis, a iureiurando, ab intempestiuis lusibus abstinentes. Excursum non inutiliter ad pagos propinquos: magicæ artes multæ, ac superstitiones sublata: tres a certo mortis periculo, totidem a pellicum consuetudine erepti: concordati aliquot disidentes: qui matrimonij sanctitatem polluebant, repressi. Messapiam (nomen est oppidi celebris) misisti duo ineunte Quintili, redierunt Sextili exeunte: atque, vt uno verbo absoluam multa, superauit fructus bimestrem laborem. Hic accidit quiddam memorabile, & auditu iucundum. Vir nobilis ita a nostris erat animo abalienato, vt eorum non congressum modo, sed etiam conpectum vitaret: interest tamen concioni, seu calumniandi studio: siue amicorum precibus adductus: hic vero ita commutatus est, Deo impellente, vt superiorem alienationem redimens assidua affectatione nullum faceret eis benedicendi finem: ipsorum vero sermonibus explere animum non posset: quin & vxori persuasit, vt domum hereditariam Societati donaret. cuius exemplum secuti alij viri nobiles duo, vxoribus suis idem vt facerent, auctores fuere. quibus quasi fundamentis cogitant ciues de Collegij ædificatione,

catione: eius cupiditate vsque adeo incensum,
 ut cum polliceantur omnia quæ sunt opus fa-
 cto, præter Patris Generalis assensum, nihil
 aliud desideretur. Ceterum obiit Pater Ioan-
 nes Antonius Bonitus huius Collegij Rector,
 spectatæ vitæ probitatis: eodem prorsus mo-
 do, quo triennio ante Pater Petrus Pictarella,
 cum se contulisset Neapolim ad Prouincia-
 lem Congregationem. Hæc scripseram anno
 superiore. Nunc alterius anni res breuiter
 adiungentur, Ad ædem ventitat omnis homi-
 num ordo, & Prorex ipse cum liberis, tota-
 que familia, criminibus expiandis: quin &
 virgines multæ, quas (vt mos est in his re-
 gionibus) interdum conspici in publico ne-
 fas, multo mane, diebus festis, ne careant sa-
 crorum vsu. Consultum, vt ferme alijs annis,
 aliquot mulierum pudori, & vitæ, egenorum
 tenuitati, ac bonis multorum. Abductus vir a
 consilio interficiendæ vxoris, quæ vterum ge-
 rebat, et correctus ad frugem. Iniustorum
 rationes contractuum inhibita: superstitiones
 carmina, ac veneficia sublata: fatidicorum
 & vatum libri exusti. Sed & ciuium erga nos
 pietas, collato argento ad instrumentum sa-
 crum, frumento ad victum, in hac scuitia
 annonæ, mirum in modum ostensa.

BARIENSE ET CIRINOLA-
num Collegia.

BARII magnus confessionum numerus, & confitentium fructus. octo priore anno, altero viginti, e nostris, aut scholis, aut Sodalitij, ad monasticam vitam se recepere, sublata discordia: odia restincta: principes viri, quod semper antea recusarant, coram Antistite deposuerunt iniurias, ex inimicissimis amicissimi facti. Vnus destitit a libidine vltionis, negotium curante, aut gloria, aut malitia. Alter e clientibus Deipara, eum a quo lacerabatur probris, petitione venia non solum ad admirationem adegit, verum etiam ad pudorem. Pater, qui sic dolebat filij mortem, vt, ne esset illi superstes, iam ferrum strinxisset, adductus ad ipsius funus siccis oculis persequendum. Mulier, cui maior cura erat cultus, quam virtutis, audita concione immutauit se totam: itaque studium omne contulit ad ornatum animi: ut seueritate vitæ & castigatione corporis excitauerit æmulos: indixit domesticis menstruam sacramentorū perceptionem, qui facere negligit, interdicitur domo: quot Calendis deligit sibi e Sãctis peculiarem vnū, cuius diem festum celebrat ieiunio præeunte: mox lautiore conuiuio, ad quod ipsa inuitatis pauperibus studiose ministrat. scholæ florent

E nu-

numero discipulorum: fructum vel ex eo spectes, quod ex illis vnus Archiepiscopū redeuntem e Pontificia legatione, oratione excepit aduentitia, in summo templo, totius concursu ciuitatis: nec minus ex multitudine & elegantia versuum, quibus sunt omnes vestiti parietes Gymnasij, cum idem Antistes postridie Collegium inuisit: denique non multis post diebus, ex Hercule in biuio, magno apparatu, dramatico dato. Sed magnam etiam voluptatem cepit Archiepiscopus, cum edictis precibus ad horas quadraginta, prætulit sacrosanctam Eucharistiam per fora vrbs & compita, vniuerso populo prosequente. Itum sæpe ad ægrotos, & ad vicina interdum oppida: nec reditum sine fructu.

A T CIRINOLAE æstate fere tota, & parte Autumni, nostri aduersa omnes valetudine correpti sunt, maxime Pater Rector, quem semel atque iterum sacro inunctum oleo (ita labi videbatur spiritus, nec diu duraturus) ægre retinuimus. nec vero omnendum est quiddam admirabile, quod fratri accidit. laborabat tertiana duplici: eam in quinquagesimum sexagesimumue diem ituram medici effabantur: verum is, cum quinto & vigesimo die, Dominicum corpus, quo diu abstinerat, dum purgationi dat operam, auidius hausisset, expulit morbum, celeritate rei admirationem augente. nec minimum profuit

fuit ad reficiendos ægrotos aduentus Patrum
 Visitatoris, & Prouincialis, e quibus magna
 redundauit in omnes utilitas & voluptas: ex-
 cepti a discipulis orationibus duabus, & epi-
 grammatis compluſculis, illis argumentis de-
 bitæ gratulationis. Expositio elementorum
 fidei in nostro templo non intermiſſa. Con-
 feſſiones generales multæ auditæ. Spectata
 pietas & constantia duorum adoleſcentium,
 vnus in tuenda pudicitia, alterius in propo-
 ſito ineundæ Societatis, quod ita retinuit ob-
 iurgatus a ſuis, atque etiam domo eiectus, vt
 illis tandem non nolentibus perduxerit ad exi-
 tum. Extremis Bacchanalibus indiſta ſuppli-
 catio in æde noſtra, ubi ſeptuaginta commu-
 nicarunt: non magnus fortasſe numerus in
 magna ciuitate, ſed in parua, nec latere po-
 tuit, nec debuit taceri. Et quamquam anno
 poſteriore ſerio actum eſt de Cirinolano Col-
 legio deſerendo, ſalus tamen proximorum ſu-
 premo hoc tempore non neglecta. cum pau-
 peres fame vrgerentur, coactum per noſtros
 tantum pecuniæ, vt ſingulis diebus Domini-
 cis tribueretur inter capita amplius trecen-
 ta, quantum cuique ſatis eſſet. ſic conſerua-
 ta non paucarum pudicitia virginum, cuius
 venditionem ſuadebat egeſtas. Diſpenſabant
 eam pecuniam ſodales Parthenij, qui & men-
 ſe Septembri magnum æs corraſerunt ſuble-
 uandæ inopia, & mulierculis veſtiendis fere

quadraginta. Data præterea opera est, ut præfecti rei frumentariæ, quod ad victum, ad sementem, ad sustentationem egenorum, oppido opus esset, in tempore suppeditarent: quod si prætermissum foret, magna consecutura erat rerum confusio, & interitio multorum. persuasum vni, qui venenum præsumperat, ut in morte corporis prospiceret animæ salutem, ita, quod factum reuocari non poterat, opportuna damnatum poenitentia stetit minore damno.

COLLEGIVM SALERNITANVM.

ADMONVIMVS proximis litteris Collegium Salernitanum nuper acceptum. est ipsum loco salubri, & amœno: quippe edito, & clementer accliu, nec ita procul mari, unde pulcherrimus prospectus: fuerat olim Cœnobium matronarum, ut fuerit parum immutandum, et quamquam huc expectati venimus, experti sumus principio aliquos non amicissimos: leui admodum de causa: verebantur nempe, ne tam pulchri consilij laus penes solum Proregem esset: cupiebant & ipsi, uti erant, videri participes: vbi satisfactum illis, se nobis reddiderunt. septemdecim nostris alentur annuo vectigali, quod ciuitas constituit. templum, ut nunc est, celebratur: sed apparatus nouum capacius, & facilius

cilius

cilius ad ascensum. Saluti animarum nauatur opera diligenter: de rebus serijs non a nultis modo, sed & ab optimatibus consulimur. E prima nobilitate duō deposuerunt inimicitias, nostris deprecantibus, in magnam perniciem alioqui erupturas. Et quamquam ipsa ciuitas vetere instituto litteras & sapientiam docet, tamen & nos doctrinæ cupidam & probitatis numerosam adolescentiam habemus. ante diem sextum idus Octobres, apertæ scholæ duæ, magna ciuium gratulatione, & concursu: institui Sodalitium sub patrocinio vocabuloque beatissimæ Virginis expetunt, adolescentuli uirique: sed interea solantur se per dies festos exercitatione Christianæ doctrinæ: concurrunt pueri ad certamen memoriæ ac pietatis, parentes ad spectaculum: et videre est, in illorum contentione, horum gaudium, & metum. Excursum etiam in vicinos pagos optabili rerum successu. a turpi libidine multi abstracti: nonnulli ad pœnitentiam adeo conuersi, vt illam testari uoluerint publica pœna, quam & supremam se suscepturos summo, cruciatu affirmabant, si ita sacerdoti visum foret. Expugnata multorum pertinacia, qui sacramentorum usurpationi iamdiu desueuerant, vno adhibito remedio confessionem ab ineunte ætate repetendi. Cum ageretur in concione de pace & concordia, quæ est propria Christianorum, exclauit

mauit vnus e media turba, se Christi causa
 condonare offensam inimico: eumque comple-
 xus vltro, admirante templo, in osculum ap-
 plicuit. magna vis globulorum piacularium
 multitudini, vel e remotis locis eam ob cau-
 sam confluenti, perutiliter distributa. Super-
 stitiones eiectæ. Sacerdotes, quod esset eo-
 rum officium condocerunt. ægri auditi, adiu-
 tique. alia id genus præstita, quæ, quoniam
 etiam non admonitis venire possunt in men-
 tem, taceri, nullum rerum, nec annalium dis-
 pendium puto. Hic erat status anni nonage-
 simi. Sequenti, instituta schola de officiis ho-
 minis Christiani: et quattuor præterea Sodal-
 itates. vna ex nobilitate & optimatibus: hanc
 & ipse Archiepiscopus sua præsentia cohon-
 stauit. altera e iuuenibus grandioribus, qui
 dediti grauioribus disciplinis publicum vrbs
 Gymnasium frequentant. tertia ex adolescen-
 tibus auditoribus nostris. postrema ex opifi-
 cibus. Singularum autem talia initia, vt non
 solum de omnibus bene sperare, sed futuras
 etiam re ipsa vtilis confidere possimus. fru-
 ctus concionum vel hinc intelligas, quod qui-
 dam, saluo officio pecuniam quam retinere
 non poterat, ad Collegium misit domino red-
 dendam. Vnus præterea e magistratibus, cum
 cognosset se e decretis ac responsis suis plus
 accepisse mercedis, quam par esset, se ipse
 multis coram reprehendit, misitque per vr-
 bem

hem homines certos, vt eum significarent omnibus restituere paratum. quod præter debitum exegisset: neque minus effecit, quam spopōdit. In excursionē per finitimos pagos ea præstita, in quibus nescias, maior ne fuerit laborantium in excurrēdo caritas, an fructus.

COLLEGIUM CONSENTINVM:

FVNDATVM Collegium annuis redi-
tibus, vt spes est, aureorum millenum, liberali munere piæ ciuitatis: quæ & in instruenda domo, ædeque laxanda, erogauit ad mille octingentos. reuocatus creber vsus sacrorum mysteriorum. e tribus conuentibus hominum, de quibus proxime scripsimus, duo in nostram Societatem, totidem in alias religionum familias admissi. continentur & eadem cura, quam Deo adspirante susceperunt, adolescentēs non pauci, magnis virtutum atque ingenij præsijs muniti. Sexcenti aurei bona fide redhibiti. inimicitia sepulta. vir primarius vnus, male verbis ab altero acceptus, gratiam fecit iniuriæ: eiusque factum alius in simili genere imitatus. persuasum patri, vt filij necem ferret æquo animo, interfectori que ignosceret, Christi videlicet consilium secutus, & exemplum. Scholæ tres apertæ: & quamquam ipsa per se iamdiu vrbs magistra fuit literarum, & humanitatis, ad nos concurrunt

tam multi, vt Gymnasio non capiantur. Ex-
 cursum in pagos finitimos, magna voluptate
 perinde, atque vtilitate hominum, qui nostros
 pane venerabantur, vt e cælo lapsos. de totius
 vitæ criminibus auditi permulti. mulier, quæ
 raptabatur iamdiu a malo dæmone, vexaba-
 turque, liberata per sacerdotem nostrum ad-
 alligatis ad collum reliquijs Sanctorum. in vno
 pago communicarunt septingenti. mense Mar-
 tio, binis in templis, vbi nostri concionaban-
 tur, sexta quaque feria magnus fuit numerus
 se cædentium flagellis. denique, vt dicam v-
 no verbo, quocumque se conferebant, exem-
 plo vitæ, & assiduitate laborum, lucem quam-
 dam videbantur afferre sanctorum morum, &
 astrictioris disciplinæ: eo magis, quod priua-
 tum nullum commodum quærentes amorem
 publicum reportarunt. Illa igitur primo an-
 no: altero hæc. Mulieres quinque prostituti
 corporis ad honestatem redactæ. Sublatum dif-
 fidium diuturnum duos inter coniuges, ma-
 gnum vinculum discordiarum. Consentino-
 rum erga nos liberalitas minime tacenda. Am-
 plicando templo, aureos bis mille sexcentos
 vnus dedit: mille alter viuens post ipsius obi-
 tum destinavit. Vestem sacram alij auxere.
 Nobilium Congregatio, procurationem pau-
 perum conquista collataque stipe egregie su-
 stinuit. Ex illis vnus acceptam iniuriam obli-
 uisci maluit, quam vlcisci, cum posset. ex om-
 nibus

NEAPOLITANA: 73

nibus Sodalitijs in varias religiosorum fami-
 lias se abdidere octo: duo; si eorum volunta-
 tem inspicias, in nostram: re ipsa vnus: alter
 enim cum proficiscitur Neapolim, a germanis
 fratribus (hi erant numero quinque) retra-
 ctus e via, incertum an dolore animi, post pau-
 lo moritur: nec impune fuit vni ex fratribus,
 qui inuitum ac renitentem reduxerat do-
 mum: cum enim inferenda capita his litteris
 mittebantur Consentia, idem vitæ discrimen
 adibat. Ceterum in Consentino agro pagi fere
 centum: ex ijs obiti aliquot perutiliter. consti-
 tuta Sodalitia: ad ea vt alii qui admitterentur,
 exuerunt odia multorum annorum: cæ-
 des repressæ: peccata detecta, & pro-
 hibita. ea denique gesta, quæ
 non dilatari oratione, sed
 tacito iudicio
 æstimari de-
 bent.

PRO.